

Soldatergravene paa Bispebjerg Kirkegaard i København

Af Kirkegaardsinspektør O. Biørn

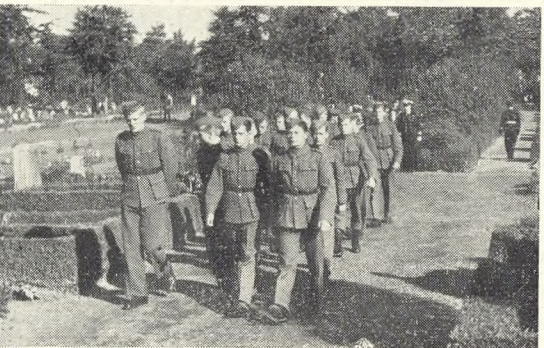
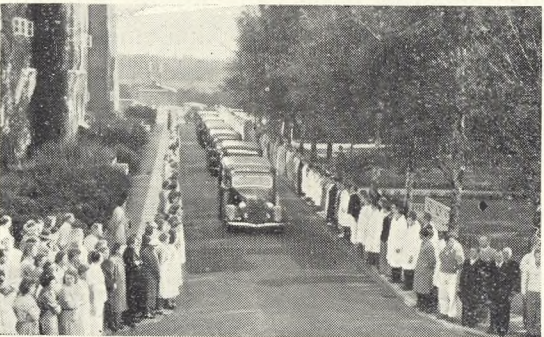
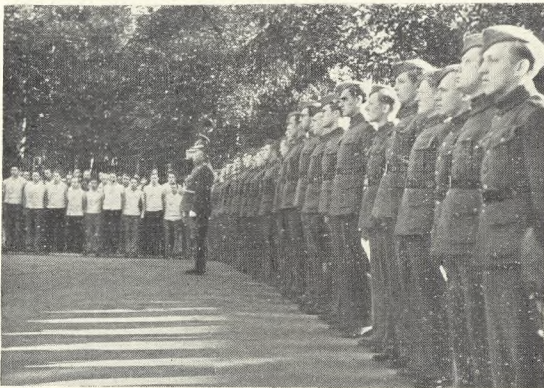
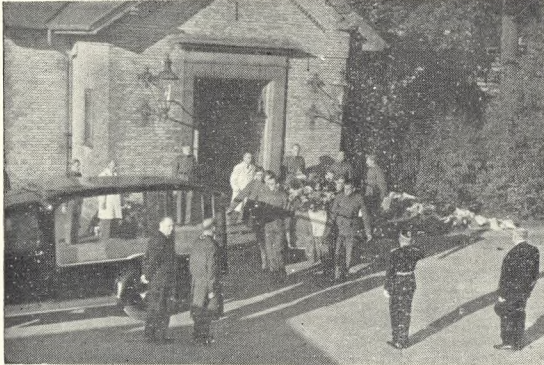

Fig. 206—9.
Den danske Soldater-
begravelse
d. 2. September 1943.
Nord. Presse-Foto.

Bestemmelsen om, hvor de danske Soldater, der faldt ved Bruddet med Tyskerne den 29. August 1943, skulde begravnes, blev taget af den tyske Kommandant for København, Oberstløjtnant *Mauff*, og det blev nægtet Paarørende at faa deres Døde nedsat i Familiegravsteder. Det var Meningen, at Begravelsen skulde være sket i de samme Rækker, hvori de tyske Soldater laa begravet, men ved Forhandling paa Bispebjerg Kirkegaard fik vi dog Tilladelse til at begrave dem i et ledigt Areal, 9 m bredt, der laa langs Kirkegaardens Mur; det var et Krav fra Besættelsesmagtens Side, at der skulde begyndes ud for de Rækker af tyske Soldatergrave, som da fandtes paa dette Sted i Kirkegaardens sydvestlige Del.

Gravene blev derefter lagt i 2 Rækker langs med Muren (udsmykket med Gran), og Torsdag den 2. September 1943 førtes Kisterne tidligt om Morgenen i Rustvogne fra Militærhospitalet; de blev baaret ind paa Kirkegaarden og enkeltvis stillet lige over hver Grav; alle Kisterne var dækket med Dannebrog. Kl. 10 begyndte Højtideligheden, og Pastor *Steenberg* talte »efter Ordre« meget kort og forrettede Jordpaakastelsen paa hver enkelt Kiste, der straks efter blev sænket i Graven. Der var talrige Kranse, hvoriblandt Hæderskranse fra *H. M. Kongen*.

Til Stede ved Højtideligheden var foruden de Paarørende, Repræsentanter for Hær og Flaade under Bevogtning af tysk Militær, samt Statens civile Administration; Overborgmester *Viggo Christensen* repræsenterede Byen København.

Den kommanderende General anmodede om Tilladelse til at tale ved Soldaternes Grave, men det blev ham nægtet af den tyske Bykommandant.

Under Højtideligheden var Kirkegaarden lukket for alle og besat af tyske bevæbnede

Styrker, i Læbæltet var der til Overflod opstillet Maskingeværskytter. Besættelsesmagten stillede et »Æres«kompagni med Musikkorps. Efter Begravelsen blev Gravene dækket af et Mylder af Blomster.

Soldatergravens Navne og Anlæg er skildret i »V. K.« XIV S. 129 og XV S. 30—32, hvorfor dette ikke skal gentages her. —

I Marts Maaned 1944 kom der Meddelelse fra Besættelsesmagten om, at den ønskede alle de paa Bispebjerg jordede tyske Soldater, 244 ialt, gravet op og flyttet til Vestre Kirkegaard; dette Arbejde blev udført af Kirkegaardens egne Folk som Natarbejde i 12 Arbejdsdage; de i disse Rækker begravede engelske Flyvere blev ikke flyttet, hvorfor de nu ligger ganske nær de danske Soldater.

De eneste tyske Soldatergrave, der nu findes tilbage paa Bispebjerg Kirkegaard, er Gravene med de Soldater, der begik Selvmord eller blev skudt af Wehrmacht paa Grund af grove Forseelser. Disse Soldater maatte ikke begraves i den saakaldte Æresgrav, men det blev forlangt af Wehrmacht, at de skulde begraves for sig selv. Denne Begravelse fandt som Regel Sted Kl. 7—8 om Morgenen og skete uden gejstlig Medvirken; der mødte kun en Underofficer og 8 Soldater, som bar Kisten fra Lighuset til Graven.

Disse Soldater, 52 ialt, blev begravet i et ledigt Areal, der ligger meget smukt lige op ad Søndre Kapelbygningen, — paa hver Grav er der af Wehrmacht anbragt en Skraasten af Marmor, men uden Hagekors; mellem Gravene er der plantet *Chamaecyparis nutkaensis*, og Gravene er udlagt med Græs. Gravstederne passes af Kirkegården.

Befrielsesdagen, den 5. Maj 1945, blev det bestemt, at de Frihedskæmpere, der faldt under denne Aktion, ogsaa skulde begraves i Soldatergraven, ligesom de Folk fra Københavns Vagtværn, der faldt for de tyske Kugler, blev begravet her, hvor-

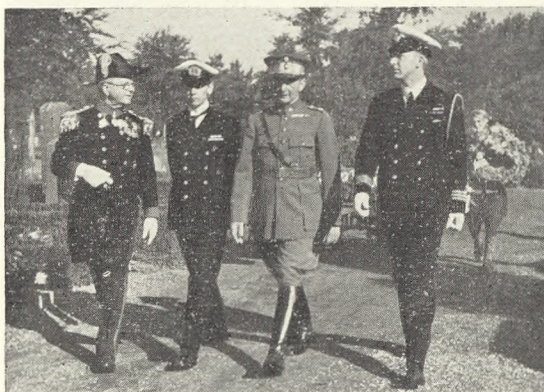

Fig. 210—13.
Den danske Soldaterbegravelse
d. 2. September 1943.
Nord. Presse-Foto.

Fig. 214.

Parti fra Politigravene.

Foto: J. Th. 1946.

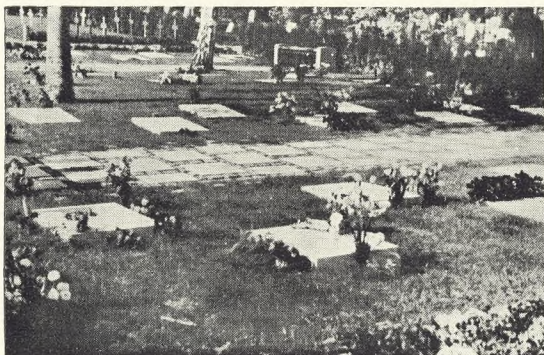

Fig. 215.

En af Politigravene.

Fig. 216.

Kvindelig Frihedskæmper
i Soldatergravene.

Foto: J. Th. 1946.

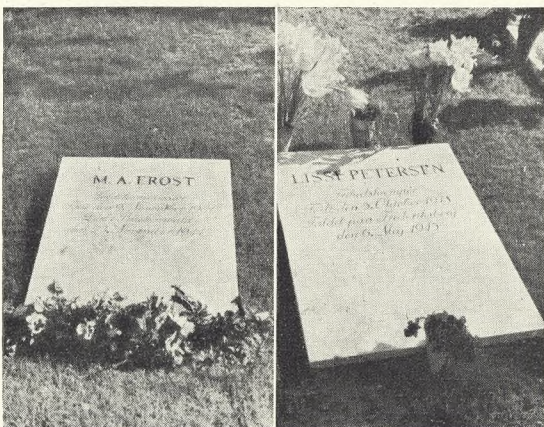

Fig. 217.

De engelske Flyvergrave med de tyske Trækors.

Foto: J. Th. 1944.

Fig. 218.

De henrettede Tyskeres
Grave

— uden Hagekors.

Foto: J. Th. 1944.

for Soldatergravene udvidedes i dette Øjemed, og Frihedskæmperne og Byvagtens Folk fik samme Mindesten som Soldaterne af 29. August.

Paa et Græsareal, der ligger mellem de engelske Flyveres og de danske Soldaters Begravelsesplads, og som Tyskerne heldigvis ikke naaede at faa belagt, blev efter Befrielsen Urnerne med Asken af de i de tyske Koncentrationslejre (»Buchenvalde«) døde Politifolk nedsat. Urnerne var ført hjem til Danmark af det danske Røde Kors, men maatte efter Forbud fra Besættelsesmagten ikke udleveres til Familien; Urnerne blev saa opbevaret i Bispebjerg Krematoriums Urnehal, efter Ordre i en aflaaet Afdeling. En Del af disse Urner er senere udleveret til Familien, mens 38 Urner den 19. September 1945 efter en meget smuk Højtidelighed i Grundtvigskirken blev nedsat paa Bispebjerg Kirkegaard.

Hele Soldatergravstedsarealet er indhegnet med en kraftig Hæk af Thuja fastigiata og er tilsaaet med Græs, og der er Gange af Ølandsfliser. Desuden findes der et Par Løvtræer. Gravstederne bliver passet af Københavns Begravelsesvæsen med Beplantning med Aarstidens Blomster samt pyntet med Gran om Vinteren.

Paa Soldaternes og Politiets Grave har Københavns Magistrat ladet anbringe Liggesten, som i en smuk og let læselig Skrift giver de afdødes Navn, Stilling og Aarstal; der vil senere blive opstillet et fælles Monument i norsk Granit for alle disse vore Faldne, udført af Billedhuggeren *Poul Søndergaard* og forestillende en Far og Mor, som tager Afsked med deres Søn, der er iklædt Uniform. Paa Gravene vokser desuden nogle Birke-træer (se Fig. 214).

Til Liggestenene med Inskription samt Fliserne har Stadsarkitekten i København givet Tegning, — øvrige Anlæg etc. skyldes Bispebjerg Kirkegaard.